

ZPRÁVA O ČINNOSTI NÁRODNÍHO POZEMKOVÉHO SPOLKU za období od Výročního setkání pozemkových spolků 2001 ve Vlašimi

1. Ukončení činnosti Rady pro pozemkové spolky

Ústřední výkonná rada ČSOP schválila na svém jednání 9. 6. 2001 v Radnicích Směrnici pro pozemkové spolky, projednanou již předtím na Výročním shromáždění pozemkových spolků ve Vlašimi (viz <http://csop.ecn.cz/smernice.htm>). Na základě této směrnice ukončila svojí dosavadní činnost Rada pro pozemkové spolky.

Rada pro pozemkové spolky se sešla naposledy 19. června 2001 v Brně. Řešila především otázku akreditací a 2. kola výběrového řízení "Místo pro přírodu". Poté veškerou její činnost převzala nově se ustavivší Rada Národního pozemkového spolku.

2. Rada Národního pozemkového spolku

Rada Národního pozemkového spolku pracovala v uplynulém období ve složení Mgr. Michal Krátký (Pozemkový spolek Sagittaria), Josef Matoušek (Pozemkový spolek "Dej přednost přírodě"), Ing. Pavel Pešout (ÚVR ČSOP), Otakar Pražák (Pozemkový spolek aluvia dolního toku řeky Dyje), Ing. Ladislav Ptáček (ÚVR ČSOP), Mgr. Tomáš Růžička (Nadace Partnerství), Ing. Václav Somol CSc. (Pozemkový spolek Silvatica), Ing. Petr Stloukal (MŽP ČR), RNDr. Jiří Stonawski (Lesy České republiky, s.p.), Rostislav Trávníček (Pozemkový spolek Kosenka pro přírodu, krajinu a památky Valašskoklobucka), RNDr. Vlastislav Vlačičha (Pozemkový spolek Milý). Předsedou Rady NPS byl zvolen V. Vlačičha. Poté, co o práci v Radě NPS neprojeví zájem sdružení Pro-bio ani Ekologický právní servis zůstává dosud dvanácté místo v Radě neobsazené.

Rada NPS se sešla celkem čtyřikrát – 20. září, 4. prosince a 5. února v Praze a 13. dubna 2002 v Břeclavi (výsledky jednání v Břeclavi nejsou do této zprávy zahrnuty).

3. Program "Místo pro přírodu"

V roce 2001 bylo v rámci programu "Místo pro přírodu" realizováno 24 projektů v celkové hodnotě 2.234.516,70 Kč. Tyto projekty byly podpořily částkou 1.181.502,30 Kč Z důvodu nedodržení smlouvy nebyl proplacen projekt PS Vsetínsko.

Souhrnná závěrečná zpráva, shrnující výsledky programu a obsahující podstatné části závěrečných zpráv jednotlivých realizátorů, byla předána Ministerstvu životního prostředí a je dostupná též na webových stránkách (<http://csop.ecn.cz/doc/souhrn2001.doc>).

15. března 2002 byl vypsán další ročník výběrového řízení "Místo pro přírodu". Podmínky účasti zůstávají nezměněné, k rozdělení je minimálně 1.020.000,- Kč.

4. Akreditace pozemkových spolků

V období po Výročním shromáždění ve Vlašimi byly akreditovány dva pozemkové spolky – PS Hády (ZO ČSOP PS Hády) a PS ČSOP na ochranu přírody a krajiny přírodního parku Velkopopovicko a okolí (ZO ČSOP Velké Popovice). Pro nesplnění podmínek nebyla akreditace prodloužena PS Jablokoň (ZO ČSOP Pálava). Stav akreditovaných PS na konci roku 2001 tedy byl 24 spolků.

Pro rok 2002 byla upřesněna kritéria akreditace pozemkových spolků. Pro prodloužení akreditace pozemkových spolků je požadováno vyplnění stručného formuláře o činnosti PS v roce 2001.

O akreditaci nově žádá 9 pozemkových spolků, z nichž jeden prokazatelně nesplňuje podmínky akreditace.

Podmínky pro prodloužení akreditace PS do této chvíle splnila pouhá polovina akreditovaných PS!

PS Choryňský mokřad (Severomoravské regionální sdružení ČSOP) oznámil ukončení svojí činnosti.

5. Pozemková evidence

Na podzim 2001 bylo přistoupeno k vypracování podrobné evidence pozemků a objektů, zahrnutých v pozemkových spolecích. Evidence je prováděna v programu Excel, kde pro každou lokalitu je určen jeden list, pro každý pozemek jeden řádek.

Mezi PS, kteří tuto povinnost splnili (všechny akreditované PS mimo PS Eurotopia, PS Choryňský mokřad, PS Olešenka a PS Vsetínsko) bylo za vypracování tabulek pozemkové evidence rozděleno poměrně podle počtu zpracovaných pozemků 180.000,- Kč.

Byť je nutné ještě upřesnit některé nesrovnalosti v evidenci (doložení některých smluv, ujasnění pojmu "zájmový pozemek", dohledání přesných výměr některých pozemků a pod), je již dnes možné poprvé v historii hnutí pozemkových spolků operovat vůči našim partnerům alespoň částečně reálnými čísly.

Ke konci roku bylo v akreditovaných PS začleněno přes 1000 pozemků o celkové výměře téměř 500 hektarů. O dalších několik tisíc pozemků (přes 1000 hektarů) PS pečují, jednájí o jejich pronájmu či koupi, provádí na nich pravidelný monitoring. Kromě cenných přírodních lokalit zahrnují dnes pozemkové spolky i takové objekty, jako židovskou synagogu, romantickou "zříceninu hradu", několik valašských dřevěnic či bývalé městské popraviště.

Vypracování a průběžná aktualizace pozemkové evidence je pro budoucnost stanovena jako základní podmínka akreditací PS.

6. Smlouvy o výpůjčce s LČR, s.p.

Úspěšně probíhá jednání se zástupci Lesů České republiky, s.p., o možnosti výpůjček ("bezplatných pronájmů") pozemků s právem hospodaření Lesů České republiky, s. p. Tyto výpůjčky by se měly týkat přírodovědně či historicky významných pozemků, o které by na základě vzájemné dohody pozemkové spolky pečovaly.

Dosud byl vypracován návrh vzorové smlouvy, kterou by na jednotlivé vytypované pozemky uzavíral Národní pozemkový spolek s ředitelstvím LČR, s. p. Tyto pozemky by poté byly postupovány do péče jednotlivým akreditovaným PS.

Dále byl vypracován pilotní projekt, na němž bude smlouva odzkoušena. Do tohoto projektu se zapojily PS Silvatica, PS pro přírodu a památky Podblanicka a PS aluvia dolního toku Dyje. V současné době probíhají kroky k jeho realizaci na straně LČR, s.p. Jednotlivé smlouvy musí vždy předem odsouhlasit Ministerstvo zemědělství jako zřizovatel LČR, s. p..

7. Jednání o spolupráci s Fondem zvláště chráněných území

S Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR (Fondem zvláště chráněných území) a Odborem ochrany přírody Ministerstva životního prostředí probíhají jednání o možnostech bezplatných pronájmů pozemků ve státním vlastnictví, které jsou součástí zvláště chráněných území, akreditovaným pozemkovým spolkům.

Zákon č. 219/2000 Sb. takovouto možnost neumožňuje. Ministerstvo financí ČR bylo požádáno o výjimku z tohoto zákona. OOP MŽP tuto žádost podpořil. O tuto písemnou podporu bylo požádáno.

8. Projekt Phare Access 99

V roce 2001 byl podán v rámci programu Phare Access 99 projekt "Podpora rozvoje pozemkových spolků jako prostředek realizace Natury 2000". Tento projekt byl přijat a v současné době se rozbíhá jeho realizace.

Projekt je plánován na 1,5 roku. V jeho rámci by mělo být realizováno vydání několika metodických a propagačních publikací, uspořádání výročních setkání a workshopů pozemkových spolků, právní pomoc jednotlivým pozemkovým spolkům a také zahájena veřejná sbírka k získání finančních prostředků na výkupy hodnotných ohrožených pozemků.

Kromě aktivit zmíněných v jiných bodech (jednání s velkými vlastníky, akreditace PS) byl zajištěn právník pro konzultace pozemkových spolků a vypracování vzorových smluv. Probíhá též příprava propagační brožury "Co jsou pozemkové spolky?".

9. Právní expertíza postavení pozemkových spolků u nás

V současné době se rozbíhá projekt na právní expertízu našeho právního řádu ve vztahu k činnosti pozemkových spolků. Cílem tohoto projektu je nejen zjistit současný stav, ale navrhnout i možné změny a úpravy právního řádu tak, aby lépe umožňoval činnost pozemkových spolků coby záruky trvalé péče o hodnotné pozemky a objekty (daňové úlevy, institut nezczizitelnosti, ...).

Na tento projekt vyčlenila Nadace Partnerství 58.000,- Kč z programu Vytváření partnerství v komunitách financovaného britským Ministerstvem pro mezinárodní rozvoj.

10. Spolupráce Národního pozemkového spolku a jednotlivých pozemkových spolků

Všechny pozemkové spolky i zájemci o činnost pozemkových spolků obdržely v uplynulém období dvě zasilky s materiály, metodickou příručkou "Práce s vlastníky", tiskovinami vydanými ostatními PS, informacemi o výběrových řízeních a dalšími aktualitami. Akreditované pozemkové spolky a pozemkové spolky zapojené v minulých letech do programu "Místo pro přírodu" dostávají navíc pravidelně zápisy z jednání Rady NPS.

Rada NPS na každém ze svých jednání řeší problémy jednotlivých PS. Mimo jiné projednávala podnět PS Čertoryje k jednání s fondem ZCHÚ (viz bod 7), stížnosti PS Vsetínsko a PS Vařákovy paseky na přílišnou byrokracii a cenzuru (shledány jako neopodstatněné), problémy některých vznikajících PS se získáváním věcných práv k pozemkům (PS Klokočské skály – navržena návštěva a dořešení na místě) či právní problémy PS Větrný mlýn (prozatím odkázány na Ekologický právní servis – právník se usilovně shání).

Uskutečňují se též návštěvy u jednotlivých pozemkových spolků. V uplynulém období bylo navštíveno 7 pozemkových spolků. Postupně jsou navštěvovány také všechny PS, žádající o akreditaci. Podněty vzešlé z těchto návštěv Rada NPS dále řeší.

11. Prezentace Národního pozemkového spolku

Byla vytvořena prezentace NPS, programu "Místo pro přírodu" a jednotlivých PS v rámci webových stránek ÚVR ČSOP. Na informace o pozemkových spolcích je odkaz z hlavního menu stránek, lze se na ně dostat i přímo na adrese <http://csop.ecn.cz/pozemkovespolky.htm>.

Shrnutí činnosti pozemkových spolků za loňský rok bylo publikováno v Depeších ČSOP č. 1/2002.

8. dubna 2002

Vlastislav Vlačíha

Předseda
Rady Národního pozemkového spolku

Jan Moravec

Koordinátor Národního pozemkového spolku